

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

програма зовнішнього незалежного оцінювання 2008 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму зовнішнього незалежного оцінювання (далі – ЗНО) 2008 р. з історії України розроблено на базі чинних програм з історії України для 7–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-2646 від 08.06.2001 р., лист №1/11-385 від 30. 01. 2004 р) і програм вступних випробувань до вищих навчальних закладів.

Матеріал у програмі ЗНО–2008 р. з історії України згруповано за розділами: «Стародавня історія України», «Середньовічна історія України», «Нова історія України», «Новітня історія України».

Програму значно розвантажено від надмірної деталізації. Залишено основні матеріали, виклад основних ідей і усунуто докладні формулювання, другорядний фактичний матеріал.

Програма ЗНО–2008 р. з історії України складається з «Пояснювальної записки», «Змісту», «Переліку розділів і тем» та «Вимог до рівня підготовки учасників зовнішнього незалежного оцінювання з історії».

ЗМІСТ

Стародавня історія України	2
Середньовічна історія України	3
Виникнення та розквіт Київської Русі.....	3
Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава.....	3
Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави в IX–XIV ст.	4
Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (друга половина XIV – середина XVI ст.).....	4
Нова історія України.....	5
Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно-визвольної боротьби українського народу.	5
Національно-культурний рух в Україні (друга половина XVI – перша половина XVII ст.).....	6
Національно визвольна війна українського народу проти Речі Посполитої середини XVII ст.....	6
Українські землі в другій половині XVII ст.	7
Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.....	7
Українські землі в другій половині XVIII ст.	7
Культура України в другій половині XVII – XVIII ст.	8

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	8
Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	9
Культура України у першій половині XIX ст.	9
Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.	10
Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в другій половині XIX – на початку XX ст.	10
Українські землі у складі Російської імперії на початку XX ст.	10
Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.	11
Новітня історія України	11
Україна в Першій світовій війні.	11
Українська революція.	11
Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1920). ...	12
Україна в умовах нової економічної політики (1921–1928).	12
Радянська модернізація України (1929–1938).	13
Західноукраїнські землі (1921–1938).	13
Україна в роки Другої світової та Великої Вітчизняної воєн (1939–1945). ...	14
Післявоєнна відбудова та розвиток України (1945 – початок 1950-х років). ...	14
Україна в умовах десталінізації (1953–1964).	15
Україна у період загострення кризи радянської системи (середина 1960-х – початок 1980-х років).	15
Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України.	15
Україна в умовах незалежності.	16

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

Стародавня історія України

Археологічна періодизація стародавньої історії. Поява і розселення людей на території України в епоху палеоліту. Заняття та початки духовного життя людини в епоху палеоліту й мезоліту.

Неолітична революція. Неолітичні культури на території України. Трипільська культура. Перші індоєвропейці на території України. Середньостогівська та ямна культури.

Ранній залізний вік. Історичне значення винайдення металургії заліза. Кіммерійці. Чорноліська культура. Скіфи. Сармати.

Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Суспільний лад і державний устрій античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Економіка античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.

Боспорське царство. Культура та духовне життя населення античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.

Походження слов'ян. Археологічні культури давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Перші писемні згадки про слов'ян. Суспільне життя давніх слов'ян. Господарство давніх слов'ян.

Давні слов'яни під час вторгнення готів та гунів. Розселення слов'ян у V–VII ст. Походження українців.

Середньовічна історія України

Виникнення та розквіт Київської Русі.

Розселення східнослов'янських племінних союзів у VII–X ст. Господарство східних слов'ян у V–X ст. Суспільство східних слов'ян у V–X ст. Перші державні утворення східних слов'ян. Виникнення міста Києва. Сусіди східнослов'янських племен у VI–IX ст. (авари, болгари, хозари).

Утворення Київської Русі. Походження назви «Русь». Князі Аскольд і Дір, їхні походи на Візантію. Правління Олега в Києві. Русь і хозари. Русь і варяги. Норманська проблема. Князь Ігор, його військові походи.

Княгиня Ольга, її внутрішньополітичні реформи. Князь Святослав Ігорович, його військові походи.

Князювання Володимира Святославича. Територія Київської Русі наприкінці IX – на початку XI ст. Запровадження християнства як державної релігії, його значення. Русь і Візантія.

Міжусобна боротьба між синами Володимира Святославича. Князювання Ярослава Мудрого. «Руська правда».

Правління Ярославичів. З'їзд князів у Любечі. Володимир Мономах. Правління Мстислава Володимировича. Русь і Степ (печеніги, торки, берендеї, половці).

Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава.

Причини і сутність роздробленості Київської Русі. Київське князівство в середині XII – першій половині XIII ст. Чернігівське князівство в середині XII – першій половині XIII ст. Переяславське князівство в середині XII – першій половині XIII ст.

Галичина та Волинь у X–XII ст. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князь Роман Мстиславович. Становище Галицько-Волинського князівства після смерті Романа Мстиславовича.

Битва на річці Калка. Похід на Русь орд Батия. Оборона Києва від монголо-татар, його падіння. Золотоординське панування над українськими землями.

Внутрішня та зовнішня політика Данила Романовича Галицького. Розподіл і збереження Галицько-Волинського князівства нащадками Данила Галицького. Кінець незалежної Галицько-Волинської держави. Юрій II Болеслав.

Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави в IX–XIV ст.

Організація державної влади Київської Русі та Галицько-Волинської держави в IX–XIV ст. Руське суспільство: основні суспільні стани та система залежності й підпорядкування. Землеволодіння, феодалні повинності, соціальні конфлікти на Русі. Право, закон і суд на Русі. Економічний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави: сільське господарство, ремесло, торгівля. Міста Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Матеріальна культура та побут населення Русі. Церковна організація на Русі.

Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави (усна народна творчість, писемність, освіта, пам'ятки книжкового мистецтва, література, наукові знання, архітектура, образотворче мистецтво, музика, декоративно-ужиткове мистецтво).

Місце Київської Русі та Галицько-Волинської держави в історії українського народу. Походження назви «Мала Русь» («*Russia Minor*»). Походження й поширення назви «Україна». Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (друга половина XIV – середина XVI ст.).

Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Включення українських земель до складу Великого князівства Литовського. Політичне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського. Економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського. Становище привілейованих суспільних станів в Україні в середині XIV – середині XVI ст.: князі,

пани, шляхта. Становище непривілейованих суспільних станів в Україні в середині XIV – середині XVI ст. Міста. Магдебурзьке право.

Кревська унія та її вплив на українські землі. Ліквідація князем Вітовтом самостійності удільних українських князівств. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом Ольгердовичем. Відновлення й остаточна ліквідація Київського і Волинського удільних князівств. Змова князів 1481 р. Повстання князя М. Глинського.

Московсько-литовські війни кінця XV – середини XVI ст. та українські землі. Українські землі в складі Угорщини (до кінця XVII ст.). Українські землі в складі Молдавії (до кінця XVIII ст.). Кримське ханство та українські землі в XV – першій половині XVII ст.

Умови розвитку української культури в другій половині XIV – першій половині XVI ст. Українська культура в другій половині XIV – першій половині XVI ст. (усна народна творчість, освіта, наукові знання, Ю. Дрогобич, література, початок друкування слов'янських книг кириличним шрифтом, Ш. Фіоль, архітектура й містобудування, образотворче мистецтво, музика).

Релігія і церква в Україні другої половини XIV – середини XVI ст.

Нова історія України

Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно-визвольної боротьби українського народу.

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Політичне становище українських земель у середині XVI – середині XVII ст. Економічний розвиток українських земель у середині XVI – середині XVII ст. Українське суспільство в середині XVI – середині XVII ст. Князь Костянтин-Василь Острозький.

Виникнення українського козацтва. Господарська діяльність козаків у XV – першій половині XVII ст. Утворення Запорозької Січі. Д. Вишневецький. Реєстрове козацтво. Боротьба козаків проти татар і турків. Повстання К. Косинського та С. Наливайка.

Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва в Хотинській війні. Українське козацтво в російсько-польських війнах другої половини XVI – першої половини XVII ст.

Козацько-селянські повстання 1620-х – 1630-х рр.

Національно-культурний рух в Україні (друга половина XVI – перша половина XVII ст.).

Становище православної церкви в другій половині XVI ст. Православні братства наприкінці XVI – у першій половині XVII ст. Брестська церковна унія. Становище греко-католицької та православної церков в першій половині XVII ст. Відновлення вищої православної ієрархії. Й. Борецький. П. Могила.

Умови розвитку культури в другій половині XVI – першій половині XVII ст. Культура України в другій половині XVI – першій половині XVII ст. (освіта, наукові знання, усна народна творчість, література, образотворче мистецтво, скульптура, архітектура та містобудування, театр, музика).

Братські школи. Острозька академія. Утворення Києво-Могилянської колегії. Полемічна література наприкінці XVI – першій половині XVII ст. І. Вишенський. Початок книгодрукування в Україні. Діяльність І. Федорова в Україні.

Національно визвольна війна українського народу проти Речі Посполитої середини XVII ст.

Передумови і причини Національно-визвольної війни середини XVII ст. Воєнні дії 1648 р. (битви на Жовтих Водах, під Корсунем, Пилявцями, облога Львова і Замостя). Загальнонародне повстання в Україні 1648 р. та його наслідки. Воєнні дії в 1649 р. (битва під Лосєвим та Зборовим). Зборівський договір та його значення.

Соціально-політичні зміни в Україні 1648–1649 рр. Утворення української козацької держави – Гетьманщини. Органи державної влади Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Гетьманщини. Фінансова система Гетьманщини. Судочинство Гетьманщини. Міжнародне становище та зовнішня політика Гетьманщини.

Воєнно-політичні події 1650–1653 рр. Внутрішнє і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р.

Українсько-російська міждержавна угода 1654 р. Воєнні дії 1654–1655 рр. Віленське перемир'я. Воєнно-політичні події 1656–1657 рр. Б. Хмельницький як політичний і військовий діяч. Сподвижники Б. Хмельницького.

Українські землі в другій половині XVII ст.

Становище України після смерті Б. Хмельницького. Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Гадяцька угода. Російсько-українська війна 1658–1659 рр.

Гетьман Ю.Хмельницький. Територіальний розкол України-Гетьманщини. Гетьман П. Тетеря, його діяльність. Гетьман І. Брюховецький, його діяльність. Андрусівська угода, її значення для України.

Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Гетьман Д. Многогрішний, його діяльність. Гетьман І. Самойлович, його діяльність. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Бахчисарайський договір. «Вічний мир» 1686 р. Підпорядкування Української православної церкви Московському патріархатові.

Перший Кримський похід.

Запорозька Січ в другій половині XVII ст. І. Сірко.

Слобідська Україна в другій половині XVII ст. – середині XVIII ст.

Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.

Коломацькі статті 1687 р. Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи. Другий кримський похід. Козацтво на Правобережній Україні в останній чверті XVII – на початку XVIII ст. С. Палій. Національно-визвольне повстання 1702–1704 рр. Остаточна ліквідація козацтва на Правобережній Україні.

Участь українських полків у Північній війні. Українсько-шведський союз у роки Північної війни. Зруйнування Чортомлицької Січі. Полтавська битва.

Гетьман П. Орлик та його Конституція.

Гетьман І. Скоропадський. Решетилівські статті та «Рішительний указ». Обмеження Петром I автономії Гетьманщини. Перша Малоросійська колегія. П. Полуботок. Гетьман Д. Апостол. «Рішительні пункти». «Правління гетьманського уряду». Кам'янська та Олешківська Січі. Нова (Підпільненська) Січ.

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьман К. Розумовський. Остаточна ліквідація гетьманства. Друга Малоросійська колегія. Діяльність П. Рум'янцева в Україні. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Економічний розвиток Лівобережної Гетьманщини наприкінці XVII – наприкінці XVIII ст. Суспільство Лівобережної Гетьманщини наприкінці XVII –

наприкінці XVIII ст. Ліквідація української козацької держави – Гетьманщини. Значення української козацької держави (Гетьманщини) в історії українського народу.

Остаточна ліквідація Запорозької Січі. П. Калнишевський.

Заселення і розвиток Південної України в другій половині XVIII ст.

Участь українських козаків в російсько-турецьких війнах XVIII ст. Приєднання Криму до Росії. Катеринославське і Бузьке козацькі війська. Чорноморське козацьке військо. Задунайська Січ.

Економічний і суспільний розвиток Правобережної України наприкінці XVII – наприкінці XVIII ст. Гайдамацький рух. Коліївщина. Опришківський рух в XVI – на початку XIX ст. Поділи Речі Посполитої та українські землі.

Культура України в другій половині XVII – XVIII ст.

Умови розвитку української культури в другій половині XVII – XVIII ст. Українська культура в другій половині XVII – XVIII ст. (освіта, наукові знання, література, книгодрукування, образотворче мистецтво, театр, музика, архітектура). Києво-Могилянська академія. Г. Сковорода.

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії наприкінці XVIII ст. – у першій половині XIX ст.

Національне та соціальне становище українців у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Економічне становище українських земель у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Соціальна боротьба на українських землях у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. У. Кармелюк.

Україна в російсько-турецькій війні 1806–1812 рр. Російсько-французька війна 1812 р. та Україна. Україна в російсько-турецькій війні 1828–1829 рр. Азовське і Новоросійське козацькі війська.

Заходи українського дворянства щодо відновлення автономії України наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Масонство в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830–1831 рр. та Україна.

Кирило-Мефодіївське братство. Місце Т. Шевченка в українському суспільно-політичному русі.

Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Національне та соціальне становище українців у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Економічне становище українських земель у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Селянські виступи в Галичині, на Буковині, в Закарпатті наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Реформи Марії-Терезії та Йосифа II.

Роль греко-католицьких священників у зародженні українського національного руху на західноукраїнських землях. Демократично-просвітницький гурток «Руська трійця». Альманах «Русалка Дністровая».

Український національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848–1849 рр. Л. Кобилиця. Скасування кріпосницької залежності селян і панщини в Західній Україні.

Культура України у першій половині XIX ст.

Умови розвитку української культури в першій половині XIX ст. Культура України в першій половині XIX ст. (освіта, наука, усна народна творчість, література, образотворче мистецтво, музика, театр, архітектура та містобудування).

Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Соціально-економічне становище Наддніпрянської України в умовах кризи феодально-кріпосницької системи господарювання в середині XIX ст. Кримська війна і загострення соціально-економічної ситуації. Селянська реформа 1861 р. та її здійснення в Україні. Адміністративно-політичні реформи 1860-х – 1870-х рр.

Економічний розвиток Наддніпрянської України в 1860-х – 1890-х рр. Соціальні зміни в Наддніпрянській Україні в 1860-х – 1890-х рр.

Національна політика російського царизму щодо України в другій половині XIX ст. Український громадський рух наприкінці 1850-х – у 1860-х рр. В. Антонович. Польське повстання 1863–1864 рр. та Україна.

Український громадський рух у 1870-х – у 1890-х рр. М. Драгоманов. Братство тарасівців. Загальна українська безпартійна організація (Всеукраїнська загальна організація). Російський громадсько-політичний рух народників в Україні. «Чигиринська змова».

Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в другій половині XIX – на початку XX ст.

Соціально-економічне становище західноукраїнських земель в другій половині XIX – на початку XX ст.

«Москвофіли» та народовці, радикальний рух у Галичині. «Нова ера» – політика народовців. Українські політичні партії в Австро-Угорщині. «Україна ірредента» («Ukraina Irredenta») Ю. Бачинського.

Українські національні і спортивні організації на західноукраїнських землях в другій половині XIX – на початку XX ст.

І. Франко як політичний діяч. Митрополит А. Шептицький.

Українські землі у складі Російської імперії на початку XX ст.

Економічний розвиток Наддніпрянської України на початку XX ст.

Українські політичні партії Наддніпрянської України. «Самостійна Україна» М. Міхновського.

Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Український громадсько-політичний рух під час революції 1905–1907 рр. Українські парламентські громади в I та II Державних думах Росії. Товариство українських поступовців (ТУП).

Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Національна політика російського царизму щодо України на початку ХХ ст.

Культура України в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.

Умови розвитку української культури в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Культура України в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. (освіта, наука, усна народна творчість, література, мистецтво, архітектура та містобудування).

Культурно-освітнє товариство «Просвіта» і Наукове товариство ім. Т. Шевченка в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.

Створення і поширення національного гімну «Ще не вмерла Україна, і слава, і воля».

Новітня історія України

Україна в Першій світовій війні.

Плани Антанти і Троїстого союзу щодо України. Головна українська рада та Союз визволення України. Ставлення до війни на Наддніпрянській Україні. Воєнні дії на території України у 1914 р. Політика російської адміністрації на західноукраїнських землях на початку Першої світової війни.

Воєнні дії на території України в 1915–1917 рр. Формування та бойовий шлях легіону Українських січових стрільців. Назрівання економічної та політичної кризи в Російській та Австро-Угорській імперіях під час Першої світової війни.

Українська революція.

Події Лютневої революції в Україні. Утворення Української Центральної Ради, її склад і політична програма. М. Грушевський. Початок українізації армії. Виникнення Вільного козацтва.

Український національний конгрес. Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Ставлення партій Тимчасового уряду та більшовиків до українського національно-визвольного руху. I Універсал Центральної Ради. Генеральний секретаріат. В. Винниченко. II Універсал Центральної Ради.

III Універсал і проголошення Української Народної Республіки (УНР). Всеукраїнські з'їзди рад у Києві та Харкові, проголошення радянської влади в Україні.

Перша війна радянської Росії з УНР. IV Універсал Центральної Ради та проголошення незалежності УНР.

Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1920).

Брест-Литовський мирний договір. Конституція УНР. Гетьманський переворот 1918 р. Причини падіння Центральної Ради.

Внутрішня та зовнішня політика Української держави П. Скоропадського. П. Скоропадський. Боротьба проти німецько-австрійської окупації та політичного режиму гетьмана П. Скоропадського.

Утворення Директорії УНР та повстання проти гетьмана П. Скоропадського. Політичний курс Директорії. Трудовий конгрес. С. Петлюра. Отаманщина. Друга війна радянської Росії з УНР. Військова присутність Антанти на Півдні України та в Криму. Причини поразки Директорії УНР.

Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Є. Петрушевич. Організація держави на західноукраїнських землях. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. Злука УНР і ЗУНР. Причини поразки ЗУНР.

Події Української революції на Закарпатті, в Північній Буковині, Бессарабії, поглинання цих земель іноземними державами.

Радянська влада в Україні в першій половині 1919 року. «Воєнний комунізм» і червоний терор. Конституція УСРР 1919 р. Повстанський рух в першій половині 1919 р.

Денікінський режим в Україні. Відновлення радянської влади в Україні наприкінці 1919 – на початку 1920 рр., її політика.

Варшавська угода, її значення. Україна в радянсько-польській війні. Ризький мир, його значення.

Розгром військ Врангеля. Терор у Криму.

Махновщина.

Політика Центральної Ради в галузі культури. Національно-культурна політика уряду гетьмана П. Скоропадського. Політика Директорії УНР у галузі культури. Політика радянської влади в галузі культури в 1919–1920 рр. Становище освіти, науки, літератури і мистецтва України в 1917–1920 рр. Релігійне життя в 1917–1920 рр.

Україна в умовах нової економічної політики (1921–1928).

Неп і особливості його впровадження в Україні. Голод 1921–1923 рр. Економічний розвиток УСРР у період непу.

Громадсько-політичне життя в УСРР у період непу; українізація.

Участь Української СРР в утворенні Союзу РСР. Статус Української СРР у складі Радянського Союзу у 1920-х – 1930-х рр.

Культура в Українській СРР у роки непу (освіта, література, наука, мистецтво).

Релігійне життя в Українській СРР у роки непу.

Радянська модернізація України (1929–1938).

Радянська індустріалізація Української СРР. Результати перших п'ятирічок. Промисловість України напередодні Другої світової війни.

Колективізація сільського господарства в Українській СРР. Голодомор 1932–1933 рр. Становище колгоспів в 1934–1938 рр.

Зміни в соціальному складі населення Української РСР у 1930-х рр.

Громадсько-політичне життя в Українській РСР у 1930-х рр. Масові репресії та політичні судові процеси в Українській РСР наприкінці 1920-х – у 1930-х рр. Конституція Української РСР 1937 р.

Стан культури в Українській РСР у 1930-ті рр. (освіта, наука, література, мистецтво).

Релігійна політика радянської влади в УРСР наприкінці 1920-х – у 1930-х рр.

Західноукраїнські землі (1921–1938).

Економічне становище українських земель у складі Польщі в 1920-х – 1930-х рр. Політичне становище українських земель у складі Польщі в 1920-х – 1930-х рр. Громадсько-політична діяльність українців у Польщі в 1920-х – 1930-х рр. Українські політичні організації в Польщі в 1920-х – 1930-х рр.

Економічне та політичне становище українських земель у складі Румунії в 1920-х – 1930-х рр. Татарбунарське повстання. Громадсько-політична діяльність українців в Румунії в 1920-х – 1930-х рр.

Економічне та політичне становище українських земель у складі Чехо-Словаччини в 1920-х – 1930-х рр. Громадсько-політична діяльність українців в Чехо-Словаччині в 1920-х – 1930-х рр. Надання автономії Карпатській Україні. Утворення незалежної Карпатської України. А. Волошин. Захоплення Закарпаття Угорщиною.

Стан культури на західноукраїнських землях у 1920-х – 1930-х рр.

Україна в роки Другої світової та Великої Вітчизняної воєн (1939–1945).

Радянсько-німецькі договори 1939 р. і західноукраїнські землі. Включення Західної України до складу СРСР та її возз'єднання з УРСР. Включення Бессарабії та Північної Буковини до складу СРСР і приєднання цих земель до УРСР. Радянізація західних областей України.

Підготовка Німеччини до нападу на СРСР. Україна в планах окупантів. Оборонні бої літа–осені 1941 р. на території України.

Окупація України військами Німеччини та її союзників. Розчленування України. Голокост. Рух Опору та його течії в Україні. Радянське підпілля та партизанський рух на окупованій території України. Діяльність підпілля ОУН у 1941–1944 рр. Збройна боротьба УПА у 1942–1944 рр.

Визволення Лівобережної України від окупантів. Битва за Дніпро та визволення Києва від окупантів.

Україна на завершальному етапі війни (1944–1945 рр.). Втрати України в роки Другої світової та Великої Вітчизняної воєн.

Культура України (освіта, наука, література, мистецтво) в роки війни.

Післявоєнна відбудова та розвиток України (1945 – початок 1950-х років).

УРСР – співзасновниця Організації Об'єднаних Націй, інших міжнародних організацій. Включення Закарпаття до складу УРСР. Адміністративно-територіальні зміни у повоєнні роки.

Економічний розвиток України в 1945 – на початку 1950-х рр. Внутрішньополітичне становище України в 1945 – на початку 1950-х рр. Голод 1946–1947 рр. Політичні репресії в Українській РСР у другій половині 1940-х – на початку 1950-х рр.

Економічні та суспільні зміни в західних областях України в 1945 – на початку 1950-х рр. Доля Української греко-католицької церкви (УГКЦ). Боротьба ОУН та УПА наприкінці 1944 – у першій половині 1950-х рр. Операція «Вісла».

Культурне і духовне життя в Україні в другій половині 1940-х – на початку 1950-х рр. Ідеологізація культурного життя в Україні в другій половині 1940-х – на початку 1950-х рр.

Україна в умовах десталінізації (1953–1964).

Внутрішньополітичне становище України на початку 1950-х рр.

Пом'якшення політичного режиму в Україні в середині 1950-х – на початку 1960-х рр. Становище Української РСР у складі Союзу РСР у середині 1950-х – на початку 1960-х рр. Включення Кримської області до складу Української РСР.

Промисловість України в другій половині 1950-х – першій половині 1960-х рр. Сільське господарство України в другій половині 1950-х – першій половині 1960-х рр.

Економічні реформи в Україні в другій половині 1950-х – першій половині 1960-х рр. та їхні наслідки. Рівень життя населення в другій половині 1950-х – першій половині 1960-х рр.

Суспільно-політичне життя в Україні в середині 1950-х – середині 1960-х рр. «Шістдесятники» та зародження дисидентського руху.

Культура України (освіта, наука, література, мистецтво) в другій половині 1950-х – першій половині 1960-х рр.

Релігійне життя в Україні в другій половині 1950-х – першій половині 1960-х рр.

Україна у період загострення кризи радянської системи (середина 1960-х – початок 1980-х років).

Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960-х – початок 1980-х рр.). Політико-правовий статус Української РСР у складі Союзу РСР у середині 1960-х – на початку 1980-х рр. Конституція УРСР 1978 р.

Стан економіки України та визрівання економічної кризи (середина 1960-х – початок 1980-х рр.). Особливості індустріального розвитку УРСР. Економіка України в загальносоюзному комплексі.

Етносоціальні процеси і рівень життя населення в середині 1960-х – на початку 1980-х рр.

Опозиційний рух в Україні в середині 1960-х – на початку 1980-х рр.

Культура та духовне життя в Україні (середина 1960-х – початок 1980-х рр.).

Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України.

Початок «перебудови» в СРСР, її особливості в Україні. Погіршення економічної ситуації в Україні у першій половині 1980-х років. Чорнобильська катастрофа.

Політика «прискорення» та економічна ситуація в Україні в другій половині 1980-х рр. Рівень життя населення в другій половині 1980-х рр.

Активізація національного руху в Україні. Формування національних громадських організацій і об'єднань. Початок релігійного відродження. Робітничий рух. Народний рух України.

Реформи в політичній системі СРСР. Гласність і лібералізація. Зростання політичної активності українського суспільства в другій половині 1980-х рр. Формування багатопартійної системи в другій половині 1980-х – на початку 1990-х рр.

Вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Спроба державного перевороту в СРСР і Україна. Проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Розпад СРСР.

Україна в умовах незалежності.

Державотворчі процеси в Україні 1991–2007 рр. Дострокові вибори у 1994 р. Президента та Верховної Ради України. Діяльність нового складу Верховної Ради. Вибори до Верховної Ради України 1998 р. Президентські вибори 1999 р. Президентські вибори 2004 р. та суспільно-політичні події, що розгорнулися навколо них.

Конституційний процес в Україні в 1990-х – на початку 2000-х рр. Конституція України 1996 р.

Умови та основні тенденції розвитку української економіки в 1990-х – на початку 2000-х рр.

Етносоціальні процеси і рівень життя населення України в 1990-х – на початку 2000-х рр.

Зовнішня політика та міжнародні зв'язки незалежної Української держави.

Релігійне життя України в умовах незалежності та його особливості.

Культурні процеси в незалежній Україні.

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ УЧАСНИКІВ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ З ІСТОРІЇ.

Учасники зовнішнього незалежного оцінювання повинні вміти:

- **вказувати** дати історичних подій, хронологічні межі явищ і процесів; періоди та етапи історії України;
- **визначати** історичні факти (події, явища, процеси) – місця, обставини, учасники, результати;
- **встановлювати** хронологічну послідовність історичних подій, синхронність подій історії України та всесвітньої історії;
- **визначати** загальні передумови, причини, приводи, сутність, безпосередні наслідки та значення історичних подій та явищ;
- **визначати** характерні риси й головні ознаки, рушійні й організуючі сили, тенденції розвитку, особливості економічних, політичних, соціальних, культурно-духовних, етнічних явищ і процесів;
- **характеризувати** історичних особистостей, розкриваючи внутрішні мотиви їхніх дій, складати політичні та історичні портрети;
- **аналізувати** джерела історичної інформації;
- **будувати** письмові висловлювання щодо історичних подій і явищ з викладенням власної аргументованої позиції;
- **вказувати** на історичних і загально-географічних картах місця значних історичних подій, території, охоплені історичними явищами чи процесами, території розселення українців та інших народів, що населяли територію сучасної України, а також державні кордони України в різні періоди її існування, історико-географічні регіони, кордони держав, з якими Україна межувала, держав, у складі яких перебували українські землі, місця компактного поселення українців за межами України;
- **роз'яснювати** зміст, правильно застосовувати загальносоціологічні, загальноісторичні, конкретно-історичні та спеціальні терміни й поняття.

Коротка інформація про тест

Тест містить **60 завдань**, які охоплюють усі періоди історії України. Орієнтовний розподіл завдань тесту за періодами (у %) наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

№	Періоди	Орієнтовний розподіл завдань, %
1	Стародавня історія України	2–5
2	Середньовічна історія України	8–10

3	Нова історія України	30–35
4	Новітня історія України	50–55

На виконання тесту відведено **120 хвилин**.

Рекомендована література

1. Лях Р., Темірова Н. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2003. – 192 с.
2. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 280 с.
3. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 256 с.
4. Швидько Г. К Історія України. XVI – XVIII ст.: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 1999. – 384 с.
5. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 352 с.
6. Реєнт О., Малій О. Історія України. Кінець XVIII – початок XX століття: Посібн. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2003. – 224 с.
7. Турченко Ф. Новітня історія України. Частина перша. 1914–1939: Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2002. – 352 с.
8. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1914–1939): Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2003. – 304 с.
9. Гупан Н. М., Пометун О. І. Новітня історія України: 1914–1939: 10 кл.: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2003. – 352 с.
10. Турченко Ф. Новітня історія України (1939 – початок XXI ст.): Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2006. – 384 с.
11. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1939–2001): Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 320 с.
12. Гупан Н. М., Пометун О. І., Фрейман Г. О. Новітня історія України: 11 кл.: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2007. – 384 с.
13. Крупчан С., Крупчан Т., Скопненко О., Іванюк О. Новий довідник: Історія України. – К.: Казка, 2006. – 736 с.
14. Бойко О. Д. Історія України: Навч. посіб./3-тє вид., вип., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 688 с.
15. Кульчицький С. В., Мицик Ю. В., Власов В. С. Історія України: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Літера ЛТД, 207. – 528 с.

При підготовці до зовнішнього незалежного оцінювання радимо також використовувати також і інші чинні підручники та посібники з історії України, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.